

8. Прогностика. Терминология : сб. научно-нормативных терминов / отв. ред. В. И. Сифоров. – М. : Наука, 1990. – Вып. 109. – 56 с.
9. Сафаров Р. А. Прогнозирование – функция социалистического государственного управления / Р. А. Сафаров // Советское государство и право. – 1969. – № 10. – С. 108–117.
10. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного та соціального розвитку : Закон України від 23 березня 2000 р. № 1602-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/rada/show/1602-14>.
11. Шутак І. Д. Правовий моніторинг: застосування прогностичного методу / І. Д. Шутак // Філософські та методологічні проблеми права. – 2014. – № 2. – С. 47–57.

Осядла М. В. Особливості правової природи юридичного прогнозування

У статті досліджується юридичне прогнозування як складне та багатоаспектне поняття, що визначає необхідність звернення до різноманітних галузей знань, а саме юриспруденції, соціології, філософії, теорії прав людини. Автор наголошує, що прогнозування розуміють як дослідження майбутнього стану процесів і явищ, темпів їх перебігу та конкретних термінів їх здійснення.

Окреслена позиція автора, що прогноз має доказову силу і належне наукове пояснення. Зроблено висновок, що підготовлена концепція правового прогнозу містить знання про майбутнє, тому володіє всіма ознаками наукового знання у формі наукового припущення (гіпотези).

Ключові слова: правова природа, прогноз, юридичний прогноз, правовий прогноз, функція права.

Osiadla M. Features of the nature of legal prediction

The paper investigates the question of legal forecasting is a complex legal activity, consisting of a study of the future state of processes and phenomena, the pace of their flow and the specific timing for their implementation. The prognosis has probative value and a proper scientific explanation. At the same time, the forecast can be refuted by further historical changes in completely or in part, but in preparing the concept, the legal forecast contains knowledge about the future and possesses all the features of scientific knowledge in the form of scientific assumption. Summarizing the scientific analysis of the nature legal prediction important to emphasize that the quality of legislation is determined primarily by its social content, its compliance with social needs and interests.

In contrast, the empirical basis of the general theory of law, the forecast should anticipate and correctly anticipate the future of legal phenomena. This kind of knowledge can be obtained in various ways, including because of intuition. However, a kind of scientific research, the forecast becomes only when based on the provisions and conclusions of the general theory of law, other legal sciences and consists of the use of special methods of scientific knowledge.

The author determines that the development and improvement of legal forecasting research will provide an effective way of linking legal science and practice. Simultaneously, it will allow not only to realize the scientific provisions and conclusions in the form of recommendations on proper law or proposals for the improvement of legislation, but also to substantiate the reliability of the proposed measures in the future, taking into account the following social and other changes.

Indeed qualitative laws, laws that combine various social interests based on the creators of the common will, who have a high potential for self-realization, require the use of legal prognostication.

Consequently, only in such conditions the value of scientific, namely, legal and social forecasting, is dramatically increasing, and science as a specific social institution, designed and able to formulate and defend the interests of society as a whole, should take a more active social position in the implementation and implementation of legal forecasting in order to achieve social agreement.

Key words: legal nature, forecast, legal forecast, law forecast, function of law.

УДК 340.1

*Дмитро Вікторович Очкаляс,
аспірант відділу теорії держави і права
Інституту держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України*

НАУКОВО-АНАЛІТИЧНА ОСНОВА ПРАВОВОЇ ІДЕОЛОГІЇ: ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ

Постановка проблеми. Останні два десятиліття характеризувалися значною соціальною динамікою, що відобразилося у масштабних змінах політичних, економічних, юридичних та культурних умов життєдіяльності суспільства. Якісна зміна всієї соціокультурної ситуації, включаючи тип економічної і політичної системи, не могла не вплинути на правосвідомість українського суспільства, що отримало вираз, зокрема, у зміні правових цінностей, що покладаються в основу національної правової системи. З огляду на масштаб змін, цілком логічно припустити, що і форми правосвідомості зазнають значних змін, адже правова ідеологія фактично відображає стан громадянського суспільства та правової системи держави. Якщо ж говорити про стан громадянського

суспільства, то, незважаючи на те, що Україна вже понад чверть століття є суверенною, незалежною, демократичною, соціальною державою, етап формування та розвитку громадянського суспільства ще триває і є доволі затяжним. Події останніх років, які довелося пережити Україні, залишили свій негативний відбиток на становищі громадянського суспільства, оскільки через зневіру до влади та політичних сил знизилася активність громадян у громадському житті і тим самим – у формуванні демократичного суспільства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасній юридичній літературі доведено, що правова ідеологія як складова загальної ідеології не тільки виробляє певне розуміння соціальної дійсності, перспектив її розвитку, а й сприяє утвердженню певного громадянського порядку, пропонує цінності, ідеали, норми права, які узасадничують Україну як країну та перспективи її розвитку [1, с. 280]. Окремі аспекти правової ідеології були предметом наукового аналізу таких учених, як О. Бесєдін, С. Бошно, Є. Євграфова, О. Котенко, А. Луцький, М. Максимів, Х. Маркович, А. Михайлов, М. Недюха, Н. Оніщенко, Н. Пархоменко, В. Перевалов, О. Петришин, І. Семенихін, О. Ситник, Т. Тарахонич, А. Шевченко, О. Щербанюк. У працях цих учених досліджено поняття, природу, сутність, соціальне та юридичне призначення функції правової ідеології, визначено її місце в системі елементів правової реальності. Однак проблеми науково-аналітичної основи правової ідеології та її значення поки що залишаються малодослідженими.

Метою статті є з'ясування доктринального бачення науково-аналітичної основи правової ідеології та обґрунтування шляхів підвищення її ефективності.

Основні результати дослідження. Правову ідеологію слушно розглядають, з одного боку, як ідейну протиправу, обмеження і заборону щодо неправомірних дій і явищ, а з другого – як сукупність концептуально обґрунтованих ідей, принципів і положень, стимулів і мотивів, що сприяють зміцненню й утвердженню правомірних засад функціонування суспільства. Відтак правова ідеологія спроможна бути своєрідним критеріальним чинником утвердження законності і правопорядку як у стратегічному, цілеорієнтованому сенсі, так і у тактичному – реалізації ухвалених законів, що не може не позначатися на статусі права як системи соціальних загальнообов'язкових норм, дотримання і виконання яких забезпечується державою [2, с. 5]. На превеликий жаль, далеко не всі громадяни усвідомлюють обов'язковість дотримання закону усіма, навіть якщо він і не зовсім досконалий або не відповідає інтересам деяких членів суспільства.

За сучасних умов особливого значення набувають такі пріоритети, як забезпечення належних правових та інституціональних підвалин становлення громадянського суспільства, державна підтримка громадських організацій різних типів, діяльність яких спрямована на утвердження демократичних цінностей у суспільстві, координація діяльності місцевих органів виконавчої влади щодо співпраці з громадськими організаціями. Проблема законодавчого регулювання механізмів взаємодії громадських організацій з державними інституціями стала нагальною [3, с. 17]. Для України проблема співвідношення громадянського суспільства і влади має винятково практичний характер, зумовлений тим, що становлення громадянського суспільства відбувається у доволі напруженому протистоянні з державою, яка має надзвичайно неоднозначну і внутрішньо суперечливу соціально-політичну, ідеологічну й правову конфігурацію. У такій ситуації сподівання деяких дослідників на те, що держава піклуватиметься про розвиток громадянського суспільства не відповідають реальному стану речей [4, с. 49]. Для забезпечення політичної стабільності в Україні держава повинна зуміти вибудувати свою державну ідеологію, якою вона керуватиметься у своїй діяльності і яка забезпечить інтеграцію суспільства і держави та цілісність усієї соціальної системи. Безумовно, для побудови такого типу ідеології необхідною умовою повинна бути згода як самого суспільства, так і держави щодо напрямів діяльності та перспектив майбутнього розвитку. Для цього потрібно звести до мінімуму конфлікт інтересів між громадськістю та органами державної влади, причому останні повинні відображати інтереси нижньої ланки населення та виконувати взяті на себе зобов'язання або ж нести відповідальність за їхнє невиконання [5, с. 419].

Як стверджує О. Костенко, нині спостерігається криза правової ідеології в Україні через ураження її позитивізмом. Позитивізм породжено помилковим вирішенням «основного питання юриспруденції», що формулюється таким чином: що є першоджерелом права – «буква» закону чи його «дух». В «ідеологічній боротьбі» на ниві юриспруденції щодо вирішення цього питання

сьогодні в Україні певним чином перемагає позитивістська правова ідеологія, згідно з якою «буква» визнається першоджерелом права. Виходячи з цього, «буква» закону відривається від його «духу», а отже, перетворюється на інструмент для зловживань. За допомогою «букви» закону, відлученої від його «духу», позитивістськи тлумачачи текст закону, можна маніпулювати ним як заманеться й обґрунтовувати що завгодно, навіть те, наприклад, що чорне є білим. І все це матиме видимість формальної законності [6, с. 16–17].

В Україні духовно-інтелектуальні підвалини становлення демократичної системи влади ще не засвоєні українським суспільством такою мірою, щоб бути культурно-політичною передумовою реальної політичної практики. «Комунікативний розум» та діалоговий принцип творення громадянської спільноти, як, наприклад, у країнах Західної Європи, в Україні не спрацьовують. Культура суспільної толерантності, культура свободи також недостатньо розвинена, тобто громадянське суспільство у нас виступає поки що як «інтелігентське», не вкорінене у ментальність широких верств населення. Усе це не може бути сформоване без індивідуальних зусиль духовно-інтелектуального прошарку українського суспільства. Особливе значення для України мають процеси формування громадянської духовної культури, що передбачає насамперед культуру політичної свободи, високу активність, здатність до діалогу, толерантність, повагу до людської особистості, відповідальність, солідарність, справедливість, негативне ставлення до будь-яких форм насильства. Демократичні перетворення суспільства неможливі без людей, вихованих у демократичному дусі. Розвинене, культурне громадянське суспільство може сформуватися за допомогою очищення людського духу від користолюбства, злих помислів, лицемірства і неправди. Такого «очищення» можна досягти глобальною гуманізацією людських відносин, перевлаштуванням життя кожного пересічного громадянина за законами добра і справедливості [7, с. 420].

Серед важливих завдань формування правової демократичної держави і громадянського суспільства в Україні є збереження громадянської злагоди та організація належного виконання та застосування законів. Вирішальна роль у виконанні законів належить самим громадянам, які прагнуть бути громадянами правової демократичної держави. Сьогодні в Україні є усі підстави для формування сильного громадянського суспільства. Як зазначають сучасні науковці [8, с. 114], сила громадянського суспільства полягає у його економічній автономії щодо держави та владних інституцій. Громадянське суспільство є суб'єктом, дієвою особою політичного процесу, оскільки вимагає встановлення нового типу відносин – не клієнтальних, а партнерських.

Необхідним також для його розвитку є налагодження ефективних взаємовідносин громадськості з державою. Потрібно забезпечити додаткові можливості для задоволення суспільних інтересів з використанням громадської ініціативи. Вважаємо, що держава повинна надати громадянам можливість контролювати діяльність органів державної влади, що у подальшому забезпечило б відкритішу і прозорішу роботу політиків та держави загалом. Роль правової ідеології у процесі становлення громадянського суспільства полягає у забезпеченні останнього ідеями, цінностями, концепціями, принципами, що у сукупності здатне сформувати високий рівень правової культури та правової свідомості суспільства. Крім того, правова ідеологія сприяє розвитку юридичної практики у державі, діяльності гілок влади та правоохоронних органів. Правова ідеологія відображає рівень сформованості громадянського суспільства, формує почуття поваги до права, правових заборон та уміння виконувати обов'язки.

В Україні на сьогодні поки що чітко визначилися два шляхи розвитку правової ідеології: класичний ліберальний шлях і шлях, спрямований на відродження традиційних основ української державності й правопорядку. Однак перед суспільством і владою постає актуальне завдання не набуття нової правової ідеології, а вдосконалення існуючих концептуальних ідей щодо права (правоідеологічного моделювання).

Якщо говорити про майбутній зміст правової ідеології України, то вона, однозначно, має бути ліберального спрямування, але з наявним механізмом стримування і протидії, оскільки наша держава ще не позбулася тоталітарної правової спадщини. Це є закономірним із декількох причин. По-перше, як зауважували ідеологи лібералізму, держава не лише залишається арбітром, а й найсильнішим гравцем, який заради певності в результаті переписує правила гри під час дії. По-друге, відсутність чітких політичних регуляторів може призвести до узурпації влади та прийнят-

тя недемократичних рішень, що може підтвердити наша історія. Однак такі регулятори мають бути виваженими і досить гнучкими.

Досягнення гармонії між дотриманням соціальних прав і свобод та економічним благоенством не може порушувати принципів верховенства права та законності.

Українська правова ідеологія не повинна будуватися на ідеї соціального і політичного розколу, протиставленні однієї соціальної групи іншій. Навпаки, теорія повинна бути спрямована на об'єднання країни, досягнення нею стану моральної і духовної соборності, необхідної політичної консолідації і громадянської злагоди, що в практичній площині передбачає планування і проведення низки узгоджених акцій політичного, культурного, економічного, інформаційного характеру. До того ж правова ідеологія повинна бути досить відкритою для врахування і сприймання історичного досвіду української нації. Правова ідеологія повинна включати в себе усе конструктивне і корисне для України з теорії і практики минулого й сьогодення.

Необхідним є раціональне поєднання інтересів особистості і суспільства, а не домінування одного над іншим. Повноцінний розвиток особистості, забезпечення гармонії прав та обов'язків повинні реалізовуватися шляхом інтеграції людини в суспільство, її культуру, задіяння культурного й інтелектуального потенціалу нації. Концепція розвитку української культури в широкому розумінні цього слова повинна бути справжньою основою для державного будівництва в Україні.

Правова ідеологія повинна спиратися на принцип зміцнення і захисту української держави, яке має бути демократичним, унітарним, децентралізованим, з розвиненим громадянським суспільством.

Висновки. Теоретична юридична наука тісно взаємопов'язана з правовою ідеологією. Остання закладає основу для правового регулювання у вигляді певної теорії чи моделі, що дає змогу визначити пріоритетні методи правового регулювання, зафіксувати його завдання, зафіксувати правові цінності та ідеали, що лежать в основі розвитку суспільних відносин.

Правова ідеологія як елемент правової системи сучасного суспільства тісно пов'язана з теорією держави і права й виражається в ідеологічних процесах, що супроводжують формування правової держави і громадянського суспільства. В останньому, на нашу думку, проявляється соціальний потенціал правової ідеології як елемента правової системи, її роль у становленні суспільного ладу, правової політики держави, правовому вихованні, легітимзації державної влади, визначенні напрямків використання цього потенціалу тощо.

Правова ідеологія формується у результаті науково-теоретичного відображення правової дійсності, на основі узагальнення та розвитку найбільш відомих і значущих державно-правових теорій минулого та сучасності, вивчення основних закономірностей становлення, розвитку й функціонування держави та права. Є сукупністю ідей (концепцій, теорій, доктрин) про право і правовий розвиток, що сприяють формуванню стандартних (типових) оцінок і правових цінностей, а також вироблення певних правових установок у носіїв правової свідомості.

Роль правової ідеології у державі зростає з розвитком суспільства, оскільки правова ідеологія як уособлення права здатна закріпити принципи демократії, рівності та справедливості. Громадянське суспільство є соціальною основою держави, тому ці обидва інститути повинні тісно взаємодіяти і функціонувати для задоволення потреб людини як найвищої соціальної цінності у державі. Цього можна досягти, дотримуючись балансу інтересів між державою та суспільством. На жаль, варто зазначити, що етап відсутності правової ідеології в Україні досі триває. Перехід до цілеспрямованого формування демократичної ідеології та правосвідомості, а відповідно, і до правової та демократичної держави залежить від багатьох факторів. Одним із них є формування національної ідеї. Така ідеологія не повинна суперечити принципам демократії, її основним завданням є поширення серед народу ідеї самоідентифікації українців як нації з багатою історичною, культурною та правовою спадщиною.

Серед інших факторів слід відзначити стабілізацію політичної, економічної ситуації в країні, підвищення рівня правової освіти населення. Для правового розвитку України дуже важливими є зміна ставлення до явища правової ідеології і розуміння того, що для України важливо запровадити ідеологічні парадигми демократії, закріпити у правосвідомості людей ідеї свободи та гуманізму.

Використані джерела

1. Удовика Л. Г. Трансформація правової системи в умовах глобалізації: антропологічний вимір : моногр. / Л. Г. Удовика. – Х. : Право, 2011. – 552 с.
2. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко та ін. – К. : Українська енциклопедія, 1999. – Т. 2. – 275 с.
3. Барков В. Ю. Суперечності розвитку громадянського суспільства в Україні та засоби їхнього подолання / В. Ю. Барков, Т. В. Розова // Актуальні проблеми держави і права. – 2005. – Вип. 25. – С. 14–20.
4. Бальцій Ю. Громадянське суспільство в Україні в умовах розбудови правової демократичної державності / Ю. Бальцій // Вісник ЦВК. – 2008. – № 1 (11). – С. 46–49.
5. Маркович Х. Правова ідеологія як основа формування громадянського суспільства / Х. Маркович // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. – 2016. – № 855. – С. 418–423.
6. Костенко О. Юридичний позитивізм-ідеологічна основа для зловживань кримінальним законодавством / О. Костенко // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні. Матеріали IX регіональної науково-практичної конференції (13–14 лютого 2003 р.). – Л., 2003. – С. 16–17.
7. Щербанюк О. Правові доктрини як фундамент розвитку юридичної науки / О. Щербанюк, О. Грінченко // Право України. – 2015. – № 9. – С. 201–203.
8. Левенець Ю. А. Держава у просторі громадянського суспільства / Ю. А. Левенець. – К. : Освітня книга, 2006. – 272 с.

Очколяс Д. В. Науково-аналітична основа правової ідеології: шляхи підвищення ефективності

У статті досліджено значення та природу правової ідеології, визначено її науково-практичну основу. Проаналізовано значення таких її складових, як праворозуміння, духовно-інтелектуальні передумови, взаємодія держави і громадянського суспільства. Обґрунтовано шляхи розвитку правової ідеології та роль теоретико-правової науки у його забезпеченні.

Ключові слова: правова ідеологія, теоретико-правова наука, державна політика, ефективність ідеології.

Ochollyas D. Scientific and analytical basis of legal ideology: ways to increase efficiency

The article investigates the significance and nature of legal ideology, defines its scientific and practical basis. The significance of such components as legal thinking, spiritual and intellectual prerequisites, interaction of the state and civil society are analyzed. The ways of development of legal ideology and the role of theoretical and legal science in its provision are substantiated.

The last two decades were characterized by significant social dynamics, which was reflected in the massive changes in political, economic, legal and cultural conditions of society. A qualitative change in the entire socio-cultural situation, including the type of economic and political system, could not but affect the legal consciousness of Ukrainian society, which was expressed, in particular, in changing the legal values underlying the national legal system. Given the scale of change, it is logical to assume that the forms of legal consciousness will undergo significant changes. After all, legal ideology actually reflects the state of civil society and the legal system of the state. If we talk about the state of civil society, despite the fact that Ukraine has been a sovereign, independent, democratic, social state for more than a quarter of a century, the stage of formation and development of civil society is still going on and is rather protracted. The events of recent years that have survived in Ukraine left their negative impression on the situation of civil society, because of the despondency to power and political forces, the activity of citizens in public life and thereby the formation of a democratic society has decreased.

Legal ideology is rightly considered, on the one hand, as an ideological counterweight, restriction and prohibition of unlawful acts and phenomena, and on the other hand – as a set of conceptually grounded ideas, principles and provisions, incentives and motives that contribute to strengthening and establishing legitimate principles for the functioning of society. Thus, legal ideology can be a peculiar criterion of the assertion of the rule of law and law and order in the strategic, purpose-oriented sense, and tactically – the implementation of the adopted laws, which can not but affect the status of law as a system of social obligatory norms, the observance and execution of which is ensured by the state.

To ensure political stability in Ukraine, the state must be able to build its state ideology, which will be guided by its activities, which will ensure the integration of society and state and the integrity of the entire social system. Of course, for the construction of this type of ideology, the consent of both society itself and the state should be a prerequisite for directions of activity and prospects for future development.

In Ukraine today, two ways of development of legal ideology have been clearly defined: the classical liberal path and the way aimed at the revival of the traditional foundations of Ukrainian statehood and law and order. However, before society and the authorities, the actual task of not acquiring a new legal ideology appears, but the improvement of existing conceptual ideas about law (right-ideological modeling).

Speaking about the future content of the legal ideology of Ukraine, it must clearly be a liberal direction, but with the existing mechanism of containment and counterbalance, since our state has not yet lost its totalitarian legal heritage. This is logical for several reasons. First, as noted by the ideologists of liberalism, the state not only remains an arbiter, but also the strongest player, who for the sake of certainty as a result rewrites the rules of the game during the action. Secondly, the lack of clear political regulators can lead to the usurpation of power and the adoption of undemocratic decisions that can corroborate our history. However, such regulators should be weighed and flexible enough.

Achieving harmony between the observance of social rights and freedoms and economic prosperity can not violate the principles of the rule of law and legality.

Ukrainian legal ideology should not be based on the idea of a social and political split, the opposition of one social group to another. On the contrary, the theory should be aimed at uniting the country, achieving its moral and

spiritual unity, the necessary political consolidation and civic agreement, which in practical terms involves planning and conducting a series of concerted actions of political, cultural, economic and informational character. In addition, legal ideology should be sufficiently open to take into account and perceive the historical experience of the Ukrainian nation. The legal ideology should include all the constructive and useful for Ukraine on the theory and practice of the past and present.

Needed is a rational combination of the interests of the individual and society, and not the domination of one over the other. Full development of the personality, ensuring the harmony of rights and responsibilities must be realized through the integration of man into society, its culture, the involvement of the cultural and intellectual potential of the nation. The concept of the development of Ukrainian culture in the broad sense of the word should be the true basis for state-building in Ukraine.

Key words: legal ideology, theoretical and legal science, state policy, effectiveness of ideology.

УДК 340.132

*Юрій Володимирович Почепцов,
аспірант відділу теорії держави і права
Інституту держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України*

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДІЇ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВА ЯК ПІЗНАВАЛЬНА СКЛАДОВА ПРАВОВОЇ АНАЛІТИКИ

Постановка проблеми. Конституційне проголошення України незалежною, суверенною, демократичною, соціальною, правовою державою, потреба в подальшій демократизації суспільного і державного життя визначають необхідність дослідження змісту та сутності таких головних категорій теорії права, як дієвість та ефективність права. Зазначені категорії аксіоматично в сучасному правознавстві визнаються важливими критеріями якості правового регулювання, що є основою розбудови держави та правової системи на вказаних конституційних засадах. Тому наукові дослідження проблем дієвості та ефективності права крізь призму їх порівняльно-правових аспектів мають важливе значення з точки зору формування наукового підґрунтя для подальшої діяльності в сфері державного будівництва та розвитку правової системи.

Особлива актуальність теми цієї статті приділена проголошенню ідеї верховенства права та підпорядкуванню діяльності держави інтересам особистості, потребою у розбудові правової системи України на засадах справедливості, гуманізму, визнання людини найвищою соціальною цінністю тощо. Дієвість та ефективність права визначають правове регулювання, тим самим забезпечують захист прав особистості, стабільність, порядок і організованість суспільства, реалізацію перспектив соціального та економічного розвитку. Визнання важливості та соціальної цінності права спричинило необхідність дослідження проблеми його дієвості та ефективності, шляхів підвищення рівня якості правового регулювання, зокрема й через аналіз їх порівняльно-правових аспектів. Тому досліджувана проблема має як теоретичне, так і практичне значення. Її актуальність обумовлюється доцільністю наукової розробки проблем дієвості й ефективності права, результати якої становитимуть основу формування і реалізації шляхів підвищення якості правового регулювання, стануть невід'ємним елементом правової аналітики як методологічної основи дослідження права крізь його праксеологічне розуміння.

Однією з важливих проблем загальнотеоретичного спрямування є вивчення порівняльно-правових аспектів досліджуваного явища. Це забезпечує об'єктивність розуміння таких властивостей права, як його дієвість і ефективність, що, зі свого боку, сприятиме аналізу права як поліструктурного, системного утворення, яке має ціннісний вимір, відповідне соціальне призначення. У світлі тих змін, які відбуваються сьогодні в суспільстві, вчення про дієвість та ефективність права слід розглядати як пріоритетний напрям вітчизняної юридичної науки, основною метою якого є формування наукового уявлення про феномен права, його цінність і призначення. Проведення вказаного дослідження дасть змогу розкрити особливості дієвості й ефективності права як самостійних властивостей права, так і в контексті їх взаємозв'язку між собою, які мають спільні та відмінні характеристики.